

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 27 de desembre de 2023

Catequesi. Els vicis i les virtuts. 1. Introducció: custodiar el cor

Benvolguts germans i germanes, bon dia!

Avui voldria introduir un cicle de catequesis sobre el tema dels vicis i les virtuts. I podem començar per l'inici mateix de la Bíblia, on el llibre del Gènesi, a través del relat dels progenitors, presenta la dinàmica del mal i de la temptació. Pensem en el paradís terrenal. En el quadre idíl·lic que representa el jardí de l'Edèn, hi apareix un personatge que es converteix en el símbol de la temptació: la serp, aquest personatge seductor. La serp és un animal insidiós: es mou lentament, lliscant per terra, i a vegades ni se'n nota la presència, perquè és silenciosa i aconsegueix mimetitzar-se bé amb el seu entorn. Sobretot per això és perillosa.

Quan inicia el seu diàleg amb Adam i Eva, demostra que també és un refinat dialèctic. Comença com es fa en les xafarderies que tenen mala intenció, amb una pregunta maliciosa: «Així, Déu us ha dit que no mengueu dels fruits de cap arbre del jardí?» (Gn 3,1). La frase és falsa: Déu va oferir realment a l'home i a la dona tots els fruits del jardí, excepte els d'un arbre concret: l'arbre de la ciència del bé i del mal. Aquesta prohibició no pretén prohibir a l'home l'ús de la raó, com a vegades es mal interpreta, sinó que és una mesura de saviesa. Com si digués: reconeix el límit, no et sentis amo de tot, perquè l'orgull és el principi de tots els mals. El relat diu que Déu posa els progenitors com senyors i guardians de la creació, però vol preservar-los de la presumpció d'omnipotència, de fer-se amos del bé i del mal. Aquesta és una mala temptació, encara ara, aquest és l'escull més perillós per al cor humà, del qual hem de tenir cura cada dia.

Com sabem, Adan i Eva van ser incapaços de resistir la temptació de la serp. La idea d'un Déu no tan bo, que volia tenir-los sotmesos, es va insinuar a les seves ments: d'aquí el col·lapse de tot. Aviat els progenitors es van adonar que, així com l'amor és recompensa en si mateix, el mal és també càstig en si mateix. No els caldran els càstigs de Déu per adonar-se que han obrat malament: seran els seus actes mateixos els que destruiran el món d'harmonia en el qual havien viscut fins aquell moment. Creien que s'assemblaven als déus i en canvi s'adonen que van nus, i que també tenen molta por: perquè quan l'orgull ha penetrat en el cor, llavors ja ningú no pot protegir-se de l'única criatura terrenal capaç de concebre el mal, és a dir, l'home.

Amb aquests relats, la Bíblia ens explica que el mal no comença en l'home de manera estrepitosa en el moment en què es manifesta un acte, sinó molt abans, quan comença a rondar-li pel cap, a bressar-lo en la seva imaginació i pensaments, i acaba per deixar-se enredar per la seva adulació. L'assassinat d'Abel no va començar amb una pedra llançada, sinó amb el rancor que Caïn, malauradament, li tenia, i això el va convertir en un monstre en el seu interior. També en aquest cas, no serveixen de res els consells de Déu: «El pecat aguaita a la porta: ell et desitja, però tu l'has de dominar» (Gn 4,7).

Estimats germans i germanes, amb el diable no s'hi discuteix. Mai! Jesús mai no va dialogar amb el diable; el va expulsar. Quan el va temptar al desert no va respondre amb el diàleg; simplement va respondre amb les paraules de la Sagrada Escripura, amb la

paraula de Déu. Estigueu atents, el diable és un seductor. Mai no s'hi ha de dialogar, perquè és més astut que tots nosaltres i ens ho farà pagar. Quan arribi la temptació, mai no dialoguis! Tancar la porta, tancar la finestra, tancar el cor. I així ens defensem d'aquesta seducció, perquè el diable és astut, és intel·ligent. Va intentar temptar Jesús amb cites bíbliques! Es va presentar com un gran teòleg. Amb el diable no hi hem de conversar. Ho heu entès bé? Estigueu alerta. Amb el diable no s'hi dialoga, i amb la temptació no ens hi hem d'entretenir. No s'hi dialoga. La temptació arriba: tanquem la porta. Guardem el cor. És capaç de disfressar el mal sota una màscara de bé invisible. Per això cal estar sempre alerta i tancar immediatament la mínima esquerda quan intenta penetrar en nosaltres. Hi ha persones que han caigut en addiccions que ja no han pogut superar (drogues, alcoholisme, ludopatia) només per haver subestimat un risc. Es van creure forts en una batalla de res, però en comptes d'això van acabar sent presa d'un enemic poderós. Quan el mal arrela en nosaltres pren el nom de vici, i és una mala herba difícil d'erradicar. Això només es pot aconseguir a costa de molt d'esforç.

Cadascú ha de se guardià del seu cor. Aquesta és la recomanació que trobem en alguns pares del desert: homes que van deixar el món per a viure en pregària i caritat fraternals. El desert —deien— és un lloc que ens estalvia algunes batalles: la dels ulls, la de la llengua i la de les oïdes, només queda una darrera batalla, la més difícil de totes, la del cor. Davant cada pensament i cada desig que sorgeixen a la ment i en el cor, el cristià actua com un savi guardià, i l'interroga per a saber de quina part ha vingut: si de Déu o del seu Adversari. Si ve de Déu cal acollir-lo, perquè és el principi de la felicitat. Però si ve de l'Adversari, només és discòrdia, només és contaminació, i encara que la seva llavor sembli petita, una vegada arrela descobrirem en nosaltres les llargues branques del vici i de la infelicitat. L'èxit de qualsevol batalla espiritual es juga en el seu inici: en el fet de vetllar sempre pel nostre cor.

Hem de demanar la gràcia d'aprendre a guardar el cor. És una saviesa, aquesta de saber custodiar el cor. Que el Senyor ens ajudi en aquesta tasca. Qui guarda el seu cor, guarda un tresor. Germans i germanes, aprenquem a custodiar el cor. Gràcies.